

SEYAHATNAMELERİN ETNOGRAFİK METİN OLARAK ÇÖZÜMLENMESİ: EVLIYA ÇELEBİ'NİN ANTAKYASI VE GÜNÜMÜZE ARTAKANLAR

Kadriye ŞAHİN - Mustafa Yakup DİKTAŞ

Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Hatay / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Antakya, Evliya Çelebi, Antropoloji, Etnografi.

ÖZET

Antakya tarihi çok eski dönemlere dayanan, Akdeniz bölgesinin en doğu ucunda yer alan bir geçiş bölgesi kentidir. Tarihin her döneminden günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapan bu kent, çok kültürlü yapısına günümüzde olduğu gibi Osmanlılar döneminde de yansımıştır. Ünlü Seyyah Evliya Çelebi'nin kaleminden aktardığı Osmanlı dönemi Antakya'sına ait notlar tarihi bilgi olmanın çok ötesinde etnografik metinler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, seyyahın eseri tarihçiler, coğrafyacılar, arkeologlar ve tıpçılar açısından önemli olmakla birlikte, aynı zamanda da interdisipliner bir çalışma alanı olan antropologlar için toplumsal yapı, ekonomi, dinsel inanç, gelenek ve kültürün analizin de son derece önemli etnografik bir kaynaktır. Evliya Çelebi'nin zaman zaman abartılı anlatısı dışında, olayın içinde bizzat kendisinin bulunması, gittiği yerlerde yaşaması ve birebir gözlem yapabilmesi sonucu ortaya koyduğu veriler, dönem kent kimliğinin açıkça ortaya konulmasına ışık tutmaktadır. Toplum tarafından sözlü biçimde aktarılan kendi dönemine ait olmayan olayları yazılı hale getirerek dönemin toplumsal belleği üzerine verileri aktarmaktadır. Bu doğrultuda bu bildiride, Evliya Çelebi'nin gözünden o dönem Antakya'sına ilişkin, mimari, kültürel, coğrafik, dini, sanatsal ve ekonomik gözlemlerini ele aldığı seyahatnamesinde ki yazılı veriler etnografik açıdan yeniden yorumlanmış, günümüz Antakya'sın da o dönemden artakalanlar ortaya konulmuştur.